

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Hoofdstuk 3, ontheffing soorten overig

Datum besluit : 22 januari 2018
Onderwerp : Wet natuurbescherming – 2017-000207 – gemeenten Geldermalsen & Neerijnen.
Activiteit : Bouw en exploitatie van Windpark Deil bestaande uit 11 windturbines in de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen.
Verlenen/weigeren : Verlenen ontheffing.
Aanvrager : Wind & Co B.V.
Zaaknummer : 2017-000207.

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Wind & Co B.V., Zuiderslag 4-D, 3871 MR, Hoevelaken, hierna te noemen de aanvrager, van 02-01-2017 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst wordt de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 02-01-2017 ontvingen wij een aanvraag van Wind & Co B.V. voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming met betrekking tot 51 vogelsoorten en 2 vleermuissoorten.

Op 16-03-2017 hebben wij van de aanvrager de aanvullende stukken ontvangen waarom wij bij brief van 14-02-2017 (zaaknummer 2017-000207) hebben verzocht. Het ontheffingsverzoek maakt deel uit van een gecoördineerde procedure. N.a.v. de aanvulling heeft aanvrager eveneens ontheffing aangevraagd voor de Wulp, waarmee voor 52 vogelsoorten (tabel 1) en 2 vleermuissoorten (tabel 2) ontheffing wordt aangevraagd.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de voorgenomen bouw en exploitatie van Windpark Deil bestaande uit 11 windturbines in de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen. De activiteit wordt aangevraagd in het kader van de in de wet genoemde belangen conform de artikelen 3.3 (volksgezondheid of openbare veiligheid) en 3.8 Wnb (volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten).

De aanvraag maakt onderdeel uit van deze ontheffing.

Voor deze activiteit is op deze locatie niet eerder een ontheffing in het kader van de Wnb verleend. Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

De volgende documenten zijn gebruikt bij de beoordeling van de aanvraag:

- Verweij, W., H. Kerkvliet, S. Velthuisen & A. Schipper, 2016. Windpark Deil Milieueffectrapportage;
- Verbeek R.G., R. Lensink & K.D. van Straalen, 2016. Windpark Deil en effecten op natuur. Achtergrondrapport Natuur voor combi-MER Windpark Deil. Bureau Waardenburg, Culemborg;
- Verbeek, R.G., 2017a. Resultaten telling slaapplaats grutto en andere vogelsoorten 't Broek, Bureau Waardenburg, Culemborg;
- Verbeek, R.G., 2017b. Onderbouwing aanvraag Wnb-ontheffing sterfte van vleermuizen Windpark Deil. Bureau Waardenburg, Culemborg;
- Verbeek R.G., 2017c. Onderbouwing aanvraag Wnb-ontheffing sterfte van vogels Windpark Deil. Notitie Bureau Waardenburg, Culemborg;

- Verbeek, R.G., 2017b. Gevolgen nader veldonderzoek Windpark Deil voorjaar 2017 voor aanvraag Wnb-ontheffing. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Op 6 maart 2017 hebben wij van de aanvrager het volgende aanvullende stuk ontvangen waarom wij bij brief van 14-02-2017 hebben verzocht:

- Bureau Waardenburg, 2017. Reactie op de kanttekening van het bevoegd gezag soortbescherming Wnb d.d. 14 februari 2017.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland;

HEBBEN BESLOTEN

Gelet op de artikelen artikel 3.3 eerste lid (vogelrichtlijnsoorten), en artikel 3.8 eerste lid (habitatrichtlijnsoorten), van de Wet natuurbescherming;

ONTHEFFING TE VERLENEN,

zoals aangevraagd door Wind & Co B.V., Zuiderslag 4-D, 3871 MR Hoevelaken, in verband met de voorgenomen bouw en exploitatie van 11 windturbines in de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen,

voor de soorten en van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in de tabellen 1 en 2.

Tabel 1: 52 Vogelsoorten waarvoor ontheffing wordt verleend

Soort	Verbod	Belang
Boerenzwaluw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Fitis	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Gele kwikstaart	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Gierzwaluw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Goudhaan	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Goudplevier	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Graspieper	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb) Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Grauwe gans*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Groenling	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Grutto*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Heggenmus	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B

Soort	Verbod	Belang
Holenduif	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Houtduif	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Houtsnip	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Huiszwaluw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Kauw*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Keep	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kievit*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kleine karekiet	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Kleine mantelmeeuw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kneu	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Kokmeeuw*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Koolmees	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Koperwiek	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Krakeend *	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kramsvogel	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kuifeend *	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Meerkoet	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Merel	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Oeverzwaluw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Pimpelmees	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Putter	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Rietgors	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Ringmus	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Roek*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Roodborst	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Sijs	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Smient *	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Spreeuw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Stormmeeuw*	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Tijftjaf	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Tureluur	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Veldleeuwerik	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Vink	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Waterhoen	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Watersnip	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A

Soort	Verbod	Belang
Wilde eend *	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Witte kwikstaart	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Wulp	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Zanglijster	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Zilvermeeuw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Zwartkop	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb); Het doden van in het wild levende dieren (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	A,B
Grauwe gans	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kuifeend	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Krakeend	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Smient	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Wilde eend	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kievit	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Grutto	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kokmeeuw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Stormmeeuw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Kauw	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A
Roek	Het opzettelijk doden van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)	A

* De met een * gemarkeerde soorten betreft soorten met een duidelijke binding met het plangebied

A. Artikel 3.3: Belang 'De volksgezondheid of openbare veiligheid';

B. Artikel 3.8: Belang "Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Tabel 2: 2 Vleermuissoorten waarvoor ontheffing wordt verleend

Soort	Verbod	Belang
Gewone dwergvleermuis	Het opzettelijk doden van vleermuizen (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	B
Ruige dwergvleermuis	Het opzettelijk doden van vleermuizen (artikel 3.5 lid 1 Wnb)	B

B. Artikel 3.8 belang "Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten"

De ontheffing geldt voor het gebied in de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen ten zuiden van de A15 en aan weerszijden van de A2 ter hoogte van het verkeersknooppunt Deil. De beoogde locatie van de 11 turbines is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorschriften

- 1) De ontheffing wordt verleend voor onbepaalde tijd;
- 2) De ontheffing wordt slechts verleend voor de in de tabellen 1 en 2 genoemde soorten en beschreven verboden handelingen;
- 3) Indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 2 noodzakelijk zijn, dient de ontheffinghouder onverwijld contact op te nemen met de Provincie Gelderland;

- 4) Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing;
- 5) Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief aanwezig te zijn op de locatie van de werkzaamheden en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren;
- 6) Er dient – voorafgaand aan de bouw – een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld met daarin de bovengenoemde voorschriften. Dit protocol dient te allen tijde op de werklocatie aanwezig te zijn. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden;
- 7) De ontheffinghouder dient, uiterlijk 14 dagen voor aanvang van de werkzaamheden, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden;
- 8) De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van soorten waarvoor ontheffing is verleend;

Specifieke voorschriften

- 9) Alle mitigerende maatregelen, zoals beschreven in voorschrift 10, dienen met in achtneming van alle overige voorschriften, te worden uitgevoerd;
- 10) Teneinde het voorspelde aantal slachtoffers onder steltlopers (grutto, wulp) en vleermuizen - mede gezien de bijzondere positie van deze soort(groepen) in het provinciaal natuur- en landschapsbeleid zoals vastgelegd in de provinciale verordening ruimte en diverse beleidsnota's - verder terug te dringen, dienen de turbines 5 en 6 voorzien te zijn van een stilstandvoorziening. Weliswaar wordt een beperkt aantal slachtoffers voorspeld, maar door de bijzondere beheeromstandigheden (plas-dras zetten) zou het aantal slachtoffers specifiek voor deze locatie hoger kunnen uitvallen (maar nog wel onder de 1 %-mortaliteitsnorm). Met een (beperkte) stilstandvoorziening wordt dit voorkomen. De verplichte stilstand geldt jaarlijks voor de turbines 5 en 6 voor de periode van 1 maart tot 15 april, 2 uur rondom zonsopgang resp. zonsondergang (steeds ingaand 1 uur voor zonsopkomst respectievelijk zonsondergang). De voorgeschreven standstilvoorziening en de monitoringsverplichting vervalt zodra het specifieke plas-dras-beheer door Staatsbosbeheer is gestaakt. Wanneer Staatsbosbeheer ons hiervan in kennis heeft gesteld, zal de verleende ontheffing op dit ambtshalve punt worden aangepast;

¹ Onder deskundige verstaat de Provincie Gelderland: Onder een ecologisch deskundige verstaan we een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort-specifieke ecologie. Hij voldoet aan een of meer van deze punten:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

- 11) Er dient – uiterlijk 6 weken voor de start van de gebruiksfase – een door het bevoegd gezag goed te keuren monitoring- en evaluatieplan te worden ingediend. Hierin is eveneens het gebruik van de stilstandvoorziening in detail (tijdstippen) aangegeven;
- 12) Ontheffinghouder dient gedurende maximaal 5 jaar (zie voorschrift 10) jaarlijks vogeltellingen uit te voeren voor de onder water gezette percelen (in de periode van 1 maart tot en met eind mei). Eveneens worden in dezelfde periode de vliegbewegingen van vogels in beeld gebracht. Deze gegevens worden jaarlijks per 1 juli van het betreffende jaar gerapporteerd aan bevoegd gezag.

BEOORDELING

Project

In de aanvraag beschreven project

De ontheffing wordt aangevraagd in verband met de voorgenomen bouw en exploitatie van Windpark Deil bestaande uit 11 windturbines in de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen. Het betreft turbines van een nog nader te bepalen type met een maximale ashoogte en rotordiameter van 140 m (maximale tiphoogte 210 m). De beoogde locatie van de turbines is opgenomen in bijlage 1 bij dit besluit.

Onderzoek

Wijze van uitvoering van het onderzoek

Het ecologisch onderzoek is getrapd uitgevoerd. In het kader van de deelstudie natuur t.b.v. het projectMER is in 2016 veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen en heeft een eenmalig veldbezoek plaatsgevonden naar het voorkomen van andere soorten (op 24 juni 2016). Deze gegevens zijn aangevuld op grond van de ter beschikking staande kennis en informatie (bronnenonderzoek, waaronder raadpleging van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)) en expert-judgment.

In de winter van 2015-2016 heeft – in vijf onderzoeksronden - onderzoek plaatsgevonden in het plangebied en omgeving naar gebiedsgebruik en vliegbewegingen van watervogels (en Roek). Dit onderzoek is gerapporteerd in de deelstudie natuur van het MER (tabel 4.2). Op grond hiervan is per soort een schatting gemaakt van de gemiddelde aantallen over het gehele onderzoeksgebied in het winterhalfjaar van 2015/2016 (voor enkele soorten op grond van expert judgment).

De telling van vliegbewegingen van watervogels, roeken en kauwen heeft plaatsgevonden gedurende eveneens vijf bezoeken (deels gecombineerd met het onderzoek naar gebiedsgebruik). Aanvullend zijn drie gerichte tellingen gedaan naar vliegbewegingen van roeken en kauwen naar de in het plangebied aanwezige slaapplek.

In het voorjaar van 2017 zijn in de omgeving van de geplande turbines 5 en 6 ('t Broek en enkele plassen in de omgeving) aanvullend negen vogeltellingen verricht naar het voorkomen van Grutto en Wulp (gerapporteerd in Verbeek, 2017a en Verbeek, 2017b).

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Vogels

In de deelstudie Natuur bij het MER zijn de ecologische waarden m.b.t. vogels beschreven. Op grond daarvan is in een aanvullende notitie (Verbeek, 2017c) toegelicht op welke wijze de trechtering heeft plaatsgevonden op grond waarvan uiteindelijk de lijst met 51 vogelsoorten tot stand is gekomen waarvoor geldt dat meer dan incidentele sterfte niet kan worden uitgesloten. Deze lijst is later, met de Wulp, aangevuld tot 52 soorten. De lijst omvat vogels die deel uitmaken van de internationale trekvogelpopulatie (flyway-populatie) en vogels die een belangrijk deel van het jaar in de omgeving van het plangebied verblijven (lokale soorten). Voor elk van deze soorten is bepaald hoeveel jaarlijkse slachtoffers er te verwachten zijn ten gevolge van windpark Deil.

Vleermuizen

Tijdens het vleermuisonderzoek in 2016 zijn in totaal 162 waarnemingen gedaan van foeragerende of passerende vleermuizen. Het merendeel van alle waarnemingen betreft gewone dwergvleermuizen (119). Daarnaast werden laatvlieger (11), ruige dwergvleermuis (20) en watervleermuis (2) vastgesteld. De gewone dwergvleermuis is in de kraamperiode alleen waargenomen in het oostelijk deel van het plangebied. In het najaar zijn gewone dwergvleermuizen zowel in het oostelijke als het westelijke deel van het plangebied aangetroffen. De laatvlieger, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn alleen in het westelijk deel van het plangebied waargenomen tijdens de najaarsmigratie). In het plangebied bevindt zich mogelijk een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in en rond de bosjes in de Komgronden. Deze verblijfplaats wordt niet aangetast.

In de aanvraag beschreven factoren die effecten kunnen veroorzaken

In de deelnota Natuur van het MER zijn eventuele effecten ten gevolge van ruimtebeslag, verstoring (tijdens aanleg en gebruik) en effecten ten gevolge van aanvaringen beschreven. Van de genoemde effecten wordt in de deelnota Natuur m.b.t. de Wnb geconcludeerd dat het gebruik van het windpark tot mogelijke effecten kan leiden via de effectroute aanvaringen.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Effecten vogels

Effecten op vogels met een instandhoudingsdoel (ishd) in N2000-gebied Rijntakken

In de deelstudie natuur bij het MER wordt geconcludeerd dat m.b.t aanleg en gebruik van windpark Deil (ten gevolge van ruimtebeslag, slachtoffers of verstoring) er geen (significante) effecten optreden op instandhoudingsdoelen (ishd) van N2000-gebied Rijntakken. Het aantal dodelijke slachtoffers onder vogels met een ishd in N2000-gebied Rijntakken blijft beperkt tot een incidenteel geval (minder dan 1 exemplaar/soort/jaar), ruimtebeslag en verstoring leiden eveneens niet tot significante effecten. In de deelstudie wordt derhalve geconcludeerd dat effecten op het meest nabijgelegen N2000-gebied Rijntakken kunnen worden uitgesloten.

Overige vogels

In de deelstudie natuur bij het MER is aangegeven dat er geen exacte voorspelling is te geven van het te verwachten aantal slachtoffers per soort voor de selectie van de 51 mogelijk in het geding zijnde soorten. Daarom is bij de effectvoorspelling gebruik gemaakt van klassen. In het MER² dat ten grondslag ligt aan de effectenstudie worden voor het voorkeursalternatief (VKA) jaarlijks maximaal 165 (ordegrootte) vogelslachtoffers voorzien (voor alle vogelsoorten samen). Op grond van aanvullende gegevens is gebleken dat ook voor de Wulp meer dan incidentele sterfte niet kan worden uitgesloten. Ook voor de Wulp wordt ontheffing aangevraagd, waarmee het aantal mogelijk in het geding zijnde soorten 52 bedraagt. M.b.t. tot de 40 vogelsoorten die deel uitmaken van een flyway-populatie³ is het maximale effect van het gebruik van het windmolenpark hieraan afgemeten. De flyway-populatie is de populatie van trekvogelsoorten waarvan de seizoenstrek plaats vindt binnen een brede strook die over Noordwest-Europa loopt, de zogeheten 'flyway'. In het achtergrondrapport natuur is betoogd dat het grootste aandeel van de flyway-populaties Nederland niet aandoet en dat de kans dat een aanzienlijk deel van de flyway-populatie windpark Deil tref, gering is, mede omdat de locatie Deil geen onderdeel uitmaakt van een landelijke trekroute. Voor de 11 lokale vogelsoorten is het effect afgemeten aan de landelijke populatie van de betreffende soort.

Omdat geen exacte voorspelling is te geven van het aantal potentiële slachtoffers per soort is gebruik gemaakt van klassen die een ordegrootte presenteren. Daarbij is in Verbeek (2017a) aangeduid dat voor geen van de aangevraagde soorten de berekende of geschatte 1% additionele mortaliteit wordt overschreden. Door de Raad van State is dit 1%-criterium in verschillende uitspraken beoordeeld en is het criterium in stand gebleven⁴. Op grond daarvan is voor elk van de vogelsoorten de conclusie getrokken dat hiermee de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in het geding is. De wulp – waarvan een slaapplaats aanwezig is in het plangebied – is niet meegenomen in dit onderzoek. Op grond van aanvullende tellingen in het voorjaar 2017 is geconcludeerd dat jaarlijks 1-2 slachtoffers van de Wulp te verwachten zijn en dat daarmee eveneens de 1%-drempel niet wordt overschreden.

Effecten vleermuizen

² Verweij, W., H. Kerkvliet, S. Velthuisen & A. Schipper, 2016. Windpark Deil Milieueffectrapportage.

³ Verbeek R.G., 2017c. Onderbouwing aanvraag Wnb-ontheffing sterfte van vogels Windpark Deil. Notitie Bureau Waardenburg, kenmerk 15-846/16.09135/RogVe

⁴ Uitspraak ABRS van 1 april 2009 in zaaknr. 200801465/1/R2, uitspraak ABRS van 29 december 2010 in zaaknr. 200908100/1/R1 en de uitspraak ABRS van 8 februari 2012 in zaaknr. 201100875/1/R2.

In Verbeek et.al. (2016) is toegelicht welke vleermuissoorten mogelijk slachtoffer worden van aanwezigheid en gebruik van het windmolenpark. In de aanvulling op gestelde vragen is verder ingegaan op de gehanteerde onderzoeksmethoden en dat daarbij is afgeweken van het geldende vleermuisprotocol. Dit is weloverwogen gebeurd, omdat met het initiatief geen verblijfplaatsen in het geding zijn en het vleermuisprotocol er deels op gericht is juist de verblijfplaatsen goed in beeld te krijgen. In het onderzoek wordt het jaarlijks aantal slachtoffers onder vleermuizen bepaald op 14 gewone dwergvleermuizen en 4 ruige dwergvleermuizen. Andere waargenomen vleermuissoorten komen zo weinig voor dat meer dan incidentele sterfte kan worden uitgesloten.

Uit de onderbouwing van ontheffingsaanvraag (Verbeek, 2017c) is in de tabellen 4.1 (gewone dwergvleermuis) en 4.2 (ruige dwergvleermuis) het maximaal effect per soort gekwantificeerd en vergeleken met de jaarlijkse mortaliteit van de aantallen binnen de 'catchment area' van 30 km. Uit deze analyse blijkt dat het maximaal aantal voorspelde jaarlijkse slachtoffers voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis 14 respectievelijk 4 bedraagt. In beide gevallen ligt dit aantal ver onder het criterium van de 1 % additionele mortaliteit. In de rapportage is geconcludeerd dat de gunstige staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis niet wordt aangetast.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

In de aanvraag zijn geen preventieve maatregelen beschreven om de effecten op vogels of vleermuizen te voorkomen.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode. Nu in deze aanvraag eveneens geen preventieve maatregelen ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden zijn opgenomen is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Algemene mitigerende maatregelen:

- Het voorkomen van verstoring van in gebruik zijnde nesten van vogels. Werkzaamheden binnen het broedseizoen worden alleen uitgevoerd indien voorafgaande aan het broedseizoen maatregelen zijn getroffen om het broeden van vogels te voorkomen (vegetatie kort kliepelen). Voorafgaande aan de werkzaamheden in het broedseizoen dient het werkterrein tevens gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten;
- Om vernietiging van voortplantingshabitat te voorkomen worden werkzaamheden aan de watergangen uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode van beschermde vissen (Grote modderkruiper) en amfibieën (Heikikker). De voortplantingsperiode loopt globaal van half maart tot augustus. In de winterperiode dient de sloot tijdens de werkzaamheden ijsvrij te zijn;
- Werkzaamheden aan bosschages en bossen dienen plaats te vinden in de periode van half augustus tot en met september. Dit om vernietiging van overwinteringshabitat van de heikikker te voorkomen.

Specifieke mitigerende maatregelen:

In het projectplan is niet voorzien in specifieke mitigerende maatregelen voor vogels of vleermuizen.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepaling

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier. Er is ontheffing aangevraagd voor de soorten en verboden zoals genoemd in tabel 1 en 2, met uitzondering van de Wulp. Voor de Wulp is op grond van het aanvullende onderzoek in een later stadium eveneens ontheffing aangevraagd (ex artikel 3.1).

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek

Vogels

In het MER is het maximaal aantal jaarlijkse slachtoffers bepaald op 165. De Provincie kan zich vinden in de wijze waarop dit aantal is bepaald en kan instemmen met de conclusie dat dit voor de 51 beschouwde soorten niet leidt tot een negatief effect op de staat van instandhouding. In de notitie n.a.v. aanvullende vragen met betrekking tot lokaal verblijvende roofvogels en uilen⁵ is afdoende betoogd dat ook voor deze soorten geen negatief effect op de staat van instandhouding verwacht wordt.

In het natuuronderzoek was de aanwezige slaapplek van de Wulp – tot 400 individuen in maart/april – niet meegenomen. Op grond van aanvullend onderzoek (Verbeek, 2017a, b) is gebleken dat er inderdaad een slaapplek van Wulp voorkomt en dat er ten gevolge van de exploitatie van de windturbines jaarlijks 1-2 slachtoffers worden verwacht, ruim onder de 1% mortaliteitsnorm.

Teneinde het aantal jaarlijkse slachtoffers onder vogels (en vleermuizen) verder terug te dringen zijn er in deze ontheffing – vanwege het plas-dras-beheer - aanvullende voorschriften opgenomen: een stilstandvoorziening voor de turbines 5 en 6, een gebruiksplan en een monitoring- en evaluatieplan).

Vleermuizen

Wij kunnen instemmen met de conclusie gevallen dat de gunstige staat van instandhouding van de in het geding zijnde soorten niet wordt aangetast. Gezien de schaal van het gebied en het feit dat geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding zijn kunnen wij eveneens instemmen met de gehanteerde onderzoeksmethodiek (en de afwijkingen van het vleermuisprotocol). Door de voorgeschreven stilstandvoorziening voor vogels voor de turbines 5 en 6 zal naar verwachting ook het aantal slachtoffers onder vleermuizen worden teruggedrongen.

⁵ Bureau Waardenburg, 2017. Reactie op de kanttekening van het bevoegd gezag soortbescherming Wnb d.d. 14 februari 2017.

Andere bevredigende oplossing

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

In het MER dat is opgesteld voor de bouw en exploitatie van het windpark zijn verschillende alternatieven en varianten beschreven en vergeleken. De locatie Deil, ten zuiden van de A15 volgt direct uit de Provinciale Windvisie. Die locatie is gekozen door vergelijking van een groot aantal potentiële locaties in de windvisie. Voor de specifieke locatie in de gemeente Neerijnen en Geldermalsen zijn in het MER vier alternatieven bestudeerd op grond waarvan het VKA met 11 windmolens aan de zuidzijde van de A15 aan weerszijden van de A2 gekozen is.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

In het MER zijn vier locatie-alternatieven en daarbinnen meerdere varianten op hun milieueffecten met elkaar vergeleken. Het alternatief 'zuid' is in de integrale MER-afweging het voorkeursalternatief.

Conclusie

In het MER heeft een integrale afweging van alternatieven plaatsgevonden. Wij kunnen ons vinden in het voorkeursalternatief als gekozen oplossing. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

In uw aanvraag geeft u aan dat u voor het overtreden van de verbodsbepalingen cf. artikel 3.1 een beroep doet op het belang 'De volksgezondheid of openbare veiligheid' en voor het overtreden van de verbodsbepalingen cf. artikel 3.5 het belang "Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Het doel van het project is het bouwen en exploiteren van windturbines om daarmee een bijdrage te leveren aan de Nederlandse doelstelling om in 2020 te streven naar 14 % energie uit hernieuwbare bronnen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de beperking van klimaatverandering. Klimaatverandering op haar beurt heeft een grote impact op flora en fauna en uiteindelijk ook op de openbare veiligheid (via duurzame watervoorziening) en volksgezondheid (zoals een toenemende kans op extreem weer). Klimaatverandering betekent ook grotere beperkingen aan het gebruik van koelwater voor de gangbare energieproductie. De bestendigheid van de elektriciteitsproductie - en daarmee ook de openbare veiligheid - kan bij voortzetting van de gangbare energieproductie in het geding komen. De (grootschalige) toepassing van hernieuwbare energie kent deze nadelen niet. Vandaar dat het belang "volksgezondheid of openbare veiligheid" in deze relevant is. Specifiek voor de in het geding zijnde habitatsoorten geldt bovendien dat door het initiatief voor het milieu wezenlijk gunstige effecten optreden.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belang(en). De genoemde belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de in de tabellen 1 en 2 genoemde beschermde soorten te rechtvaardigen.

Gunstige staat van instandhouding (gsvi)

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Gsvi aangevraagde vogelsoorten

In de onderbouwende notitie bij de ontheffingsaanvraag (Verbeek 2017c) is voor elk van de aangevraagde soorten betoogd waarom de sterfte ten gevolge van Windpark Deil niet leidt tot een negatief effect op de staat van instandhouding. Voor alle 52 soorten geldt dat de additionele sterfte ten gevolge van Windpark Deil (veel) geringer is dan de gehanteerde grens van 1 % additionele mortaliteit. Voor de trekvogels is dat afgemeten aan de omvang van de flyway-populatie van een soort, voor lokaal verblijvende soorten aan de omvang van de landelijke populatie. Voor zowel de soorten van de flyway-populatie als de lokale soorten wordt een negatief effect op de staat van instandhouding uitgesloten.

Gsvi aangevraagde vleermuizen

In de onderbouwende notitie bij de ontheffingsaanvraag m.b.t. vleermuizen⁶ is betoogd dat voor de Gewone dwergvleermuis, afgemeten aan de geschatte landelijke populatie van 300.000 individuen, en een daarvan afgeleide lokale populatie van 25.452 individuen (binnen een straal van 30 km) het voorspelde maximaal aantal slachtoffers van 14 substantieel lager is dan de 1% mortaliteitsgrens van 84. Daarmee wordt een negatief effect op de staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis uitgesloten.

Voor de Ruige dwergvleermuis, is de landelijke populatie geschat op 100.000 individuen, en de daarvan afgeleide lokale populatie van 8.484 individuen (binnen een straal van 30 km). Het voorspelde maximaal aantal slachtoffers van 4 substantieel lager is dan de 1% mortaliteitsgrens van 28. Daarmee wordt een negatief effect op de staat van instandhouding van de Ruige dwergvleermuis eveneens uitgesloten.

Voor alle overige vleermuissoorten wordt hooguit incidentele sterfte voorspeld waarmee ook voor die soorten een negatief effect op de staat van instandhouding wordt uitgesloten.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Ten gevolge van het voorgenomen gebruik van windpark Deil, bestaande uit 11 windturbines vindt overtreding plaats van verbodsartikel 3.1 van de Wnb voor 52 vogelsoorten cf. tabel 1 (met inbegrip van de Wulp) en van verbodsartikel 3.5 van de Wnb voor de Gewone en Ruige dwergvleermuis. Voor deze overtredingen is ontheffing aangevraagd en in dit besluit verleend. De gunstige staat van instandhouding van geen van de soorten is in het geding. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden die integraal deel uitmaken van de ontheffing.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

⁶ Verbeek, R.G., 2017b. Onderbouwing aanvraag Wnb-ontheffing sterfte van vleermuizen Windpark Deil. Bureau Waardenburg, Culemborg

Relatie coördinatiebesluit

Artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening (coördinatieprocedure) en het daarop gebaseerde besluit van de gemeenteraad van Neerijnen en Geldermalsen van 15 december 2016 en 30 maart 2017 maken het mogelijk dat diverse procedures ten behoeve van windpark Deil gelijktijdig kunnen worden doorlopen. Tevens hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland op 31 mei 2016 in het kader van de Elektriciteitswet 1998 besloten dat de gemeente Neerijnen en gemeente Geldermalsen de bevoegde instanties zijn voor windpark Deil.

Omdat voor de realisatie van windpark Deil meerdere besluiten nodig zijn, worden om die reden de besluiten gecoördineerd behandeld. Eerder hebben de verleende omgevingsvergunning en het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan gecoördineerd ter inzage gelegen. De ontwerp-ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming en het ontwerp van de watervergunning, die nu gecoördineerd ter inzage worden gelegd, vormen de tweede tranche in de gecoördineerde procedure. Het college van burgemeester en wethouders van Neerijnen is het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en coördineert de ontwerp ontheffing Wet natuurbescherming en ontwerp watervergunning.

De coördinatieprocedure is ook van toepassing op de beroepsprocedure(s).

Terinzagelegging en zienswijzen

Het gecoördineerde ontwerp van de ontheffing Wet natuurbescherming en het ontwerp van de watervergunning hebben, tezamen met de daarbij behorende stukken, met ingang van donderdag 2 november 2017 tot en met donderdag 14 december 2017 voor zes weken ter inzage gelegen. Tevens is het besluit op 12 juli 2017 gepubliceerd op overheid.nl. Op verzoek konden kopieën van de stukken worden toegezonden.

Behandeling zienswijzen

Er zijn tegen het gecoördineerde besluit geen zienswijzen ingebracht. Dit definitief besluit wijkt inhoudelijk niet af van het eerder ter inzage gelegde ontwerpbesluit.

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen gedurende de in de kennisgeving genoemde termijn bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep instellen tegen dit besluit.

Belanghebbenden kunnen beroep instellen als zij een zienswijze hebben ingediend op het ontwerpbesluit. Heeft een belanghebbende geen zienswijze ingediend, dan kan deze alleen beroep instellen als de belanghebbende redelijkerwijs niet verweten kan worden dat hij geen zienswijze heeft ingediend. Tegen de ten opzichte van het ontwerp gewijzigde onderdelen van het besluit kan elke belanghebbende beroep instellen.

Het beroep kan worden ingesteld bij:

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Het beroepschrift moet worden ondertekend en dient ten minste te bevatten:

- a) Naam en adres;
- b) De dagtekening;
- c) Een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- d) De redenen waarom de belanghebbende zich niet met het besluit kan verenigen.

Burgers kunnen ook digitaal beroep instellen via <https://digitaaloket.raadvanstate.nl>. Hiervoor is een DigiD vereist.

Crisis- en herstelwet

Op voorliggend besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen de besluiten. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. In het beroepschrift dient ook te worden vermeld dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Voorlopige voorziening

Degene die beroep heeft ingesteld, kan tevens de voorzieningenrechter verzoeken om een voorlopige voorziening te treffen, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

Het verzoek om voorlopige voorziening kan worden gericht aan:

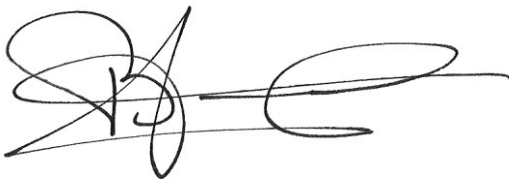
Raad van State
t.a.v. de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Bij het verzoek moet een afschrift van het beroepschrift worden overgelegd.

Griffierecht

Voor de behandeling van het beroepschrift en een eventueel verzoek om een voorlopige voorziening bent u griffierecht verschuldigd. Kijk voor actuele informatie over het instellen van beroep en het indienen van een verzoek om voorlopige voorziening op de website van de Raad van State: www.raadvanstate.nl.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

mr. H. Boerdam
teammanager Vergunningverlening Water Ontgrondingen
en Natuur

Bijlage 1: Locatie 11 turbines cf. aanvraag

Op onderstaande figuur zijn de beoogde locaties van de 11 windturbines weergegeven ten zuiden van verkeersknooppunt Deil (kruising A15-A2).

